

MEMO

Onderwerp:
Diemen, Odg. Ouddiemerlaan_Inventarisatie
Ecologie

Rotterdam,
23 juni 2015

Projectnummer:
D02111.000015.0200

DIVISIE MOBILITEIT

Van:
Loek Mattheij

Opgesteld door:
Jennifer van Kolck

Afdeling:
Divisie Mobiliteit Amersfoort

Ons kenmerk:
078391540:B

Aan:
ProRail - Arjen Berends

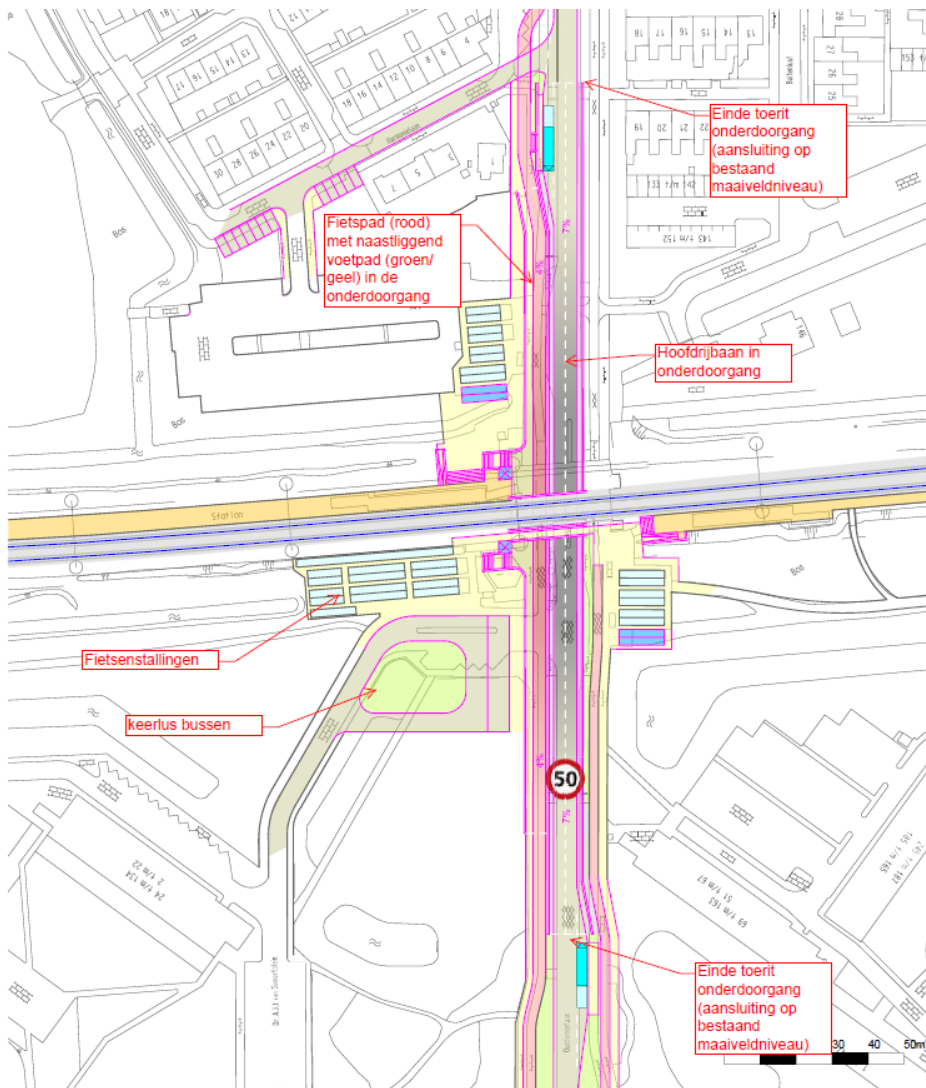
Kopieën aan:
Gemeente Diemen - Peter van de Mortel
Projectteam ARCADIS

QUICKSCAN ECOLOGIE

1- Aanleiding en doel

ProRail is voornemens om in Diemen een onderdoorgang te maken zodat de Ouddiemerlaan onder het spoor kan worden aangelegd. Hierdoor moet de doorstroming van verkeer verbeteren en de veiligheid vergroten (voor het plan ontwerp zie Figuur 1). De werkzaamheden die hiervoor nodig zijn kunnen negatieve effecten hebben op soorten die beschermd zijn onder de Flora- en faunawet. Daarnaast ligt het plangebied nabij een Natura 2000-gebied (Natuurbeschermingswet) en in de ecologische structuur van Diemen (Gemeente Amsterdam, 2007).

Deze QuickScan heeft de status van een verkennend onderzoek in het kader van de natuurwetgeving en -beleid. Het doel ervan is om in kaart te brengen of vervolgstappen, zoals soort-specifieke inventarisaties, een ontheffing of vergunning noodzakelijk zijn, en om aan te geven welke maatregelen genomen kunnen worden om overtreding van wetgeving en beleid te voorkomen.

Figuur 1. Ontwerp plangebied

2- Methode

Voor deze QuickScan is een literatuuronderzoek en een veldbezoek verricht. Het veldbezoek had de aard van een habitatgeschiktheidsonderzoek, waarin de functies van het plangebied voor de voornaamste soortgroepen is beoordeeld. Eventuele waarnemingen van soorten in het veld zijn eveneens genoteerd. Er is dus geen volledige veldinventarisatie uitgevoerd. Het veldbezoek is uitgevoerd op 13 april 2015 door Ir. Jennifer van Kolck, werkzaam als ecooloog bij ARCADIS. De weersomstandigheden tijdens het veldbezoek waren; 13 °C en onbewolkt.

Aan de hand van vrij beschikbare literatuur, websites, verspreidingsatlassen, persoonlijke communicatie met A. Pet (Beleidsmedewerker Ruimtelijke Ontwikkeling/ Natuur en Recreatie van de gemeente Diemen) en expert-judgement hebben wij een beeld gevormd van de geschiktheid van het plangebied voor beschermde soorten.

3- Beschrijving van het plangebied en de ingreep

Het plangebied bestaat uit de huidige Ouddiemerlaan met aan weerszijden voetpaden en fietspaden. Langs deze weg staan bomenrijen en bosschages. Ten westen en oosten van de Ouddiemerlaan ligt het station Diemen met ten noord- en zuidwesten en ten zuidoosten van het station fietsenstallingen. Nabij de overweg is een kiosk met snoep- en kaartautomaten. Ten zuiden van het station ligt een plantsoen; het Van Gemertplein. Dit plantsoen heeft een klein vijvertje. Daar tegenover, aan de overzijde van de Ouddiemerlaan, ligt ook een klein plantsoen met een vijvertje. Tussen het Van Gemertplein en het station liggen enkele parkeerplaatsen. Ten noordwesten van het station ligt een groot parkeerterrein.

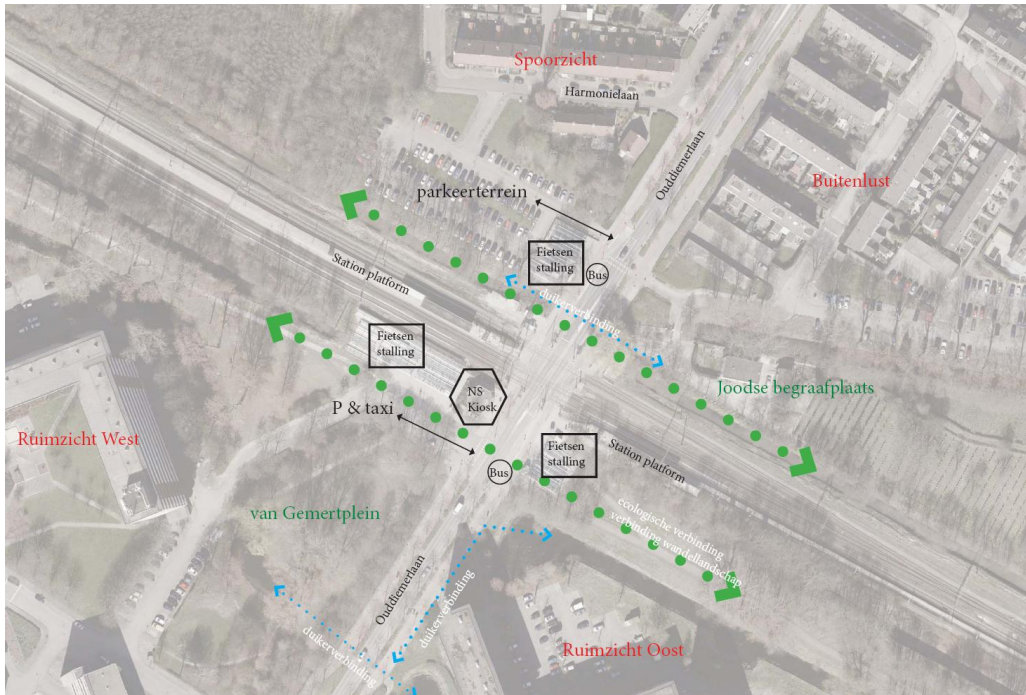
Zowel aan de noord- als aan de zuidzijde van het spoor bevindt zich een brede groene zoom langs het spoor. In deze groene zoom loopt parallel aan het spoor, zowel aan de zuidzijde als aan de noordzijde, een watergang. Deze maakt aan beide zijden onderdeel uit van de ecologische structuur van Diemen. Aan de zuidzijde van het spoor neemt deze groene zone de vorm aan van een 'wandellandschap', het zogenaamde Diemer wandellandschap, een continue recreatieve wandelroute die om Diemen loopt en een belangrijke functie vervult als uitloopgebied vanuit de diverse wijken. Deze route kruist momenteel gelijkvloers de Ouddiemerlaan. Ten noorden van het spoor valt ook de bosschage naast het parkeerterrein onder de ecologische structuur. In Figuur 2 wordt, in het groen, de ecologische structuur rondom het spoor weergegeven.

Figuur 2. Ecologische structuur rond het spoor en station Diemen.

Vanuit de waterpartij in het Van Gemertplein loopt een duiker onder de Ouddiemerlaan door naar de groenzone ten oosten van de Ouddiemerlaan (lengte ca. 62 meter). Deze duiker wordt middels een 2e duiker (lengte ca. 59 meter) direct langs de Ouddiemerlaan (aan de oostzijde) verbonden met de waterpartij ten noorden van de flat. Ook aan de noordzijde van het spoor ligt een duiker die de twee

waterpartijen aan weerszijden van het station met elkaar verbindt (lengte ca. 55 meter). Zie blauwe gestippelde lijn in Figuur 3 voor de duikerverbindingen.

Figuur 3. Overzicht bestaande situatie. De blauwe gestippelde lijnen geven de duikerverbindingen aan en de groen gestippelde lijnen geven de ecologische structuur aan.

De exacte locatie, type werkzaamheden en planning is nog niet bekend. Daarom gaan wij van het volgende uit:

- Er wordt jaarrond gewerkt.
- Bomen en bosschages worden verwijderd
- Er wordt in de watergangen gewerkt
- Er wordt een bouwweg aangelegd.
- Er worden geen gebouwen gesloopt.
- Er vinden graafwerkzaamheden plaats.
- De bestaande weg wordt tijdelijk omlegd

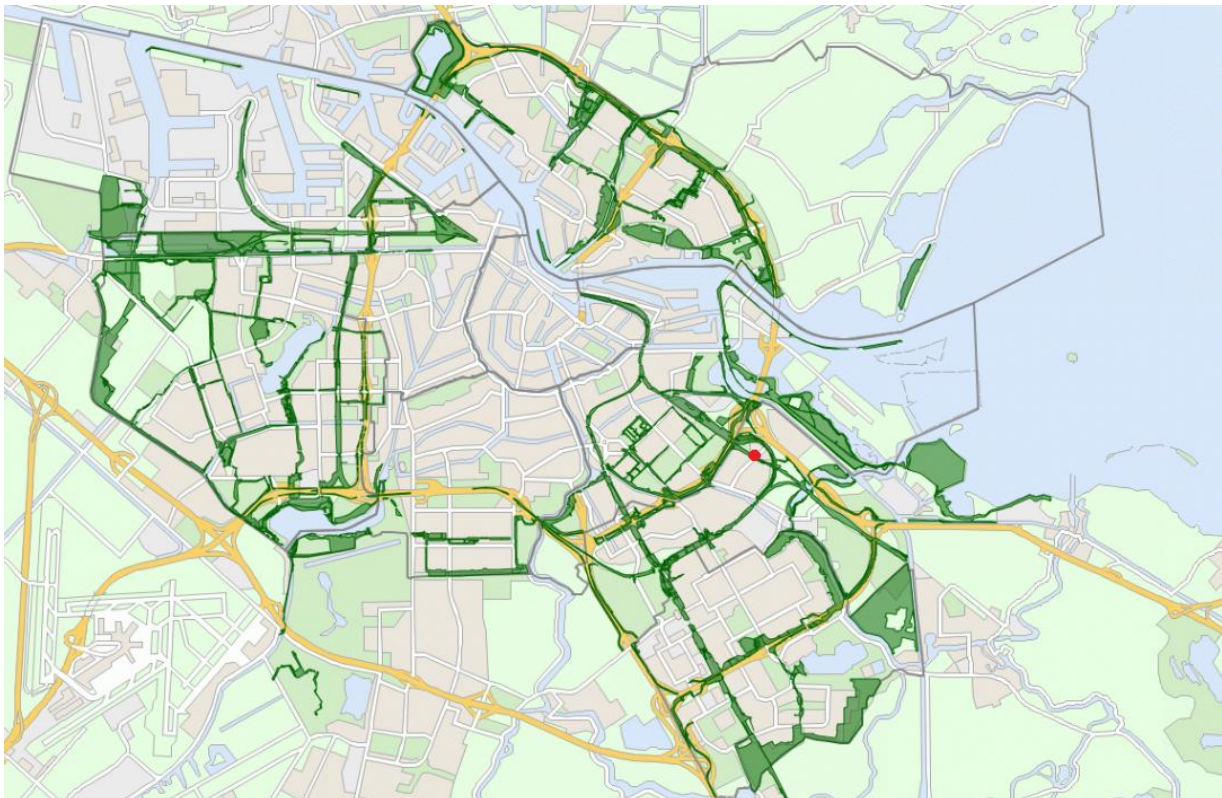
4- Natuurbeschermingswet 1998

Het dichtstbijzijnde Natura 2000-gebied is het IJmeer & Markermeer op 3,233km afstand. Doordat er wegen en een woonwijk tussen het plangebied en het N2000-gebied ligt, gecombineerd met de lokale aard van de werkzaamheden, zijn negatieve effecten op dit gebied uit te sluiten. Toetsing aan de Natuurbeschermingswet 1998 is daarom niet aan de orde.

5- Ecologische structuur

Het spoor maakt onderdeel uit van de ecologische structuur van Amsterdam, waar het groen van Diemen onderdeel van uit maakt (zie Figuur 4). Deze verbinding is bedoeld als verbinding voor grond- en oevergebonden dieren. Verschillende muizensoorten, vossen, wezels, vossen, maar ook

ringslangen gebruiken de verbindingen. De boomkruinroute wordt door vogels en vleermuizen als migratie route gebruikt. Hierdoor heeft de ecologische verbinding een hoge biodiversiteit. Daarom dient de bestaande verbinding langs het spoor dienst in stand gehouden te worden. Door de werkzaamheden en het tijdelijk verleggen van de weg wordt de ecologische structuur tijdelijk aangetast. Hiervoor raden wij aan contact op te nemen met de Gemeente Diemen. Permanente effecten op de ecologische structuur kunnen voorkomen worden en de ecologische structuur kan zelfs verbeterd worden door op de tunnelbak een faunapassage (bijvoorbeeld een groenstrook of een faunagoot) aan te leggen.

Figuur 4. De ecologische structuur van Diemen en Amsterdam, weergegeven met groene lijnen en vlakken. De rode stip geeft het plangebied aan.

6- Voorkomen van beschermde soorten

Hieronder wordt per soortgroep aangegeven welke beschermde soorten van de Flora- en faunawet mogelijk voorkomen.

Kleine grondgebonden zoogdieren

In het plangebied worden algemeen voorkomende zoogdieren verwacht zoals de mol, veldmuis en vos. Tijdens het veldbezoek zijn muizenholletjes in de oevers waargenomen. Waarschijnlijk zijn deze holletjes van veldmuizen. Verder komt de licht beschermde wezel (Tabel 1-soort) in het plangebied voor (waarneming.nl).

ARCADIS

In Diemen komt de waterspitsmuis voor (Gemeente Amsterdam, 2007, telmee.nl). Deze soort is strikt beschermd (Tabel 3-soort) en komt voor in en langs schoon, niet te voedselrijk, water met een behoorlijk ontwikkelde watervegetatie en ruig begroeide oevers. De waterspitsmuis gebruikt de schuilmogelijkheid, zoals holletjes, op de oevers om zich terug te trekken om zijn prooien op te eten. Deze prooien vangt hij zowel op het land als in het water. De waterspitsmuis is zowel overdag als 's nachts actief. Echter de waterspitsmuis is erg schuw en kan schrikken van harde geluiden (zoogdiervereniging.nl). Doordat de mogelijk geschikte watergangen midden in een woonwijk liggen, naast de drukke spoorlijn en Ouddiemerlaan is de aanwezigheid van de waterspitsmuis niet waarschijnlijk. De aanwezigheid van de waterspitsmuis kan daarom worden uitgesloten.

Vleermuizen

In het plangebied komen de gewone dwergvleermuis, ruige dwergvleermuis en laatvlieger voor (Gemeente Amsterdam, 2007). Alle vleermuissoorten zijn streng beschermd onder de Flora- en faunawet (Tabel 3 bijlage IV -soort).

Enkele huizen en flatgebouwen rondom het plangebied hebben open stootvoegen, waardoor de spouwmuur te bereiken is. Echter vleermuizen laten zich vanuit hun verblijfplaats naar beneden vallen voordat ze kunnen wegvliegen. De open stootvoegen zitten daarvoor te laag (op de begane grond). Waarschijnlijk worden de omliggende huizen daarom niet gebruikt door vleermuizen als verblijfplaats.

In het Van Gemertplein en de ecologische verbinding ten zuidoosten van het spoor bevinden zich bomen met enkele holten die geschikt kunnen zijn als verblijfplaats voor de ruige dwergvleermuis (zie **Figuur 5**). De bomenrijen vormen mogelijk foerageergebied van de ruige- en gewone dwergvleermuis. Hierdoor kan de aanwezigheid van vleermuizen niet worden uitgesloten.

Figuur 5. Bomen met holten die gebruikt kunnen worden als verblijfplaats door vleermuizen.

Amfibieën

In het plangebied komen algemeen voorkomende amfibieën voor zoals de gewone pad en de bruine kikker (Gemeente Amsterdam, 2007). Deze soorten zijn licht beschermd (Tabel 1-soorten). Daarnaast valt het plangebied binnen de verspreidingsgebied van de rugstreeppad en heikikker (Ravon.nl). Deze soorten zijn streng beschermd (Tabel 3-soorten).

De rugstreeppad is een opportunistische soort, welke bij voorkeur pioniershabitat koloniseert. De watergangen met flauwe en/of zanderige oevers bieden hierdoor geschikt habitat voor de rugstreeppad. Voor de winterverblijfplaatsen van de rugstreeppad graven rugstreeppadden zich zelf in de bodem in of schuilen onder elementen zoals pellets, takkenrillen of tractorbanden. Ook kunnen ze gebruik maken van bestaande holletjes, zoals muizenholletjes. De verblijfplaatsen moeten zich wel boven het grondwaterpeil bevinden en moeten vorstvrij zijn (Ministerie van Economische Zaken, 2014). Door de aanwezige sloten, takkenrillen en muizenholletjes biedt het plangebied geschikt habitat de rugstreeppad. Hierdoor kan de aanwezigheid van voortplantingswater en overwinteringshabitat van de rugstreeppad niet worden uitgesloten.

De heikikker komt vooral voor in vochtige heidegebieden, waar sprake is van veenvorming en in hoog- en laagveengebieden. Ook in de rest van zijn verspreidingsgebied is vocht en veenvorming een belangrijk element van zijn biotoop. Maar hij wordt ook wel aangetroffen in vochtige schraalgraslanden, duinvalleien, bosranden, langs meren en rivieren en in komkleigebieden. De aanwezigheid van laag struweel en hoge kruidige gewassen is hier van belang. Het voortplantingsbiotoop bestaat uit ondiepe stilstaande wateren met oevervegetatie. Het water zelf is vaak enigszins zuur (pH 4 - 5.5) en voedselarm (Ravon.nl). Het plangebied biedt geen geschikt habitat voor de heikikker. Zo lijkt aan de oevervegetatie te zien dat de watergangen en oevers van het

ARCADIS

plangebied voedselrijk zijn. Ook vindt er in de watergangen in het plangebied geen veenvorming plaats. Hierdoor kan de aanwezigheid van de heikikker in het plangebied worden uitgesloten.

Reptielen

Het plangebied valt binnen de verspreidingsgebied van de ringslang (Ravon.nl). Deze soort is streng beschermd (Tabel 3-soort). Ringslangen zijn watergebonden en leggen hun 20 tot 30 eieren in compost, bladhopen en in mestvaalten. Ringslangen hebben vaak een gebied waar ze overwinteren, veelal onder takkenbossen en braamstruiken in oude konijnenholten op zandige hellingen. Soms worden oude ijskelders of zelfs kelders van woningen gebruikt. Ze hebben rustige plekjes nodig waar ze kunnen zonnen. Te veel ruigte en bomen ontnemen de slang deze belangrijke behoefte maar in een te open terrein zijn ze erg kwetsbaar voor predatoren. In het algemeen zijn verhoogde terreinen bij water, bijvoorbeeld dijken en spoorbanen met struwelen, een geschikt habitat (Ravon.nl). Tijdens het veldbezoek zijn geen broedhopen waargenomen, maar ten oosten en westen van het plangebied zijn kunstmatige broedhopen aangelegd (Gemeente Amsterdam, 2007). De ringslangen kunnen de groenstrook van het wandellandschap gebruiken om te migreren en te foerageren. Ook kunnen takkenrillen worden gebruikt om te overwinteren. Recent zijn er in de groenstrook nog waarnemingen gedaan van de ringslang (persoonlijke communicatie A. Pet). Daarom kan de aanwezigheid van de ringslang niet worden uitgesloten.

Daarnaast valt het plangebied binnen de verspreidingsgebied van de hazelworm (Ravon.nl). De hazelworm geeft de voorkeur voor bossen, bosranden, houtwallen, heide en weg- en spoorbermen. De hazelworm is een bodembewoner die een verborgen leven leidt tussen de bladeren en takken in de strooisellaag. De hazelworm is voornamelijk te vinden in bossen op open plekken, bosranden en houtwallen. Ook in door de mens aangepaste omgevingen kan de hazelworm zich handhaven, zoals houtwallen, kalkgraslanden, (spoor)wegbermen, kerkhoven en zelfs in tuinen, parken en volkstuintjes kan de hagedis worden aangetroffen. Op het menu staan kleine ongewervelde, voornamelijk regenwormen en naaktslakken (Ravon.nl). Door de aanwezige takkenrillen, strooisellaag, bosschages en af en toe open plekken biedt de groenstrook in het zuidelijk deel van plangebied geschikt habitat voor de hazelworm. Daarom kan de aanwezigheid van de hazelworm niet worden uitgesloten.

Vogels

In het plangebied bevinden zich bomenrijen en bosschages die in het broedseizoen voor algemene vogelsoorten zoals de merel, duif en kauw van belang kunnen zijn. Tijdens het veldbezoek zijn verschillende nesten en vogelhuisjes waargenomen.

De oevers van de watergang en de vijvers bieden mogelijkheden voor nestgelegenheid voor algemeen voorkomende watervogels zoals de wilde eend, meerkoet en waterhoen.

Rondom het plangebied komen soorten met jaarrond beschermde nesten voor, zoals de huismus, gierzwaluw, ekster, buizerd, sperwer en havik (waarneming.nl, gemeente Amsterdam 2007). Tijdens het veldbezoek zijn verschillende nesten waargenomen, waarschijnlijk van zwarte kraai, ekster, boomvalk en havik. Daarnaast kunnen de zwarte kraaiennesten gebruikt worden door boomvalk en ransuil.

ARCADIS

De omliggende woningen met schuine daken en dakpannen kunnen huismussen en gierzwaluwen nestelen. Gierzwaluwen nestelen in donkere holtes in ventilatieschachten, spleten in muren, onder dakpannen. Hierbij is een vrije vliegruimte rond de nestingang van minimaal circa 1 meter breed en 2 meter diep nodig (Ministerie van Economische zaken 2014). De schuine daken, bedekt met dakpannen, de dakrand en de regenpijpen maken de omliggende woningen geschikt als habitat voor de gierzwaluw.

Ook de huismus maakt gebruik van de ruimten onder dakpannen en in kieren en gaten in muren om te nestelen. Daarnaast zorgt de aanwezigheid van begroeide schuttingen, groenblijvende begroeiingen (zoals klimop en hagen), water en, met name in de woonwijk afwezigheid van veel grote bomen, er voor dat het plangebied geschikt is als habitat voor de huismus (Ministerie van Economische zaken 2014).

Daarnaast komen rondom het plangebied soorten voor waarvan de inventarisatie van nesten gewenst is, zoals de groene specht en de grote bonte specht. In de bomen met holtes, beschreven onder het kopje "vleermuizen" en geïllustreerd in Figuur 5, kunnen ook gebruikt worden door spechten. De aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten in het plangebied kan daarom niet bij voorbaat worden uitgesloten.

Figuur 6. Bomen met mogelijke jaarrond beschermde nesten.

Vaatplanten

Aan beide zijden van het spoor bevinden zich watergangen met flauwe oevers, bosschages en bomen. Langs de Ouddiemerlaan staan bomen en heggen. Tijdens het veldbezoek is gebleken dat de oevers en omliggende groenstrook geschikt habitat biedt voor de dotterbloem, zwanenbloem en de brede wespenorchis. Deze soorten zijn licht beschermd (Tabel 1-soorten).

Tijdens het veldbezoek is de gewone dotterbloem waargenomen langs de watergang ten noordwesten van het spoor. Het bloeiseizoen van de zwanenbloem en de brede wespenorchis is nog niet begonnen, en deze soorten zijn dan ook nog niet te zien. De afwezigheid van deze soort kan niet met zekerheid worden vastgesteld.

Vissen

Uit verspreidingsgegevens blijkt dat de beschermde vissoorten bittervoorn en de kleine modderkruiper in de omgeving van het plangebied voorkomen (Gemeente Amsterdam 2007, www.ravon.nl). De kleine modderkruiper is licht beschermd (tabel 2-soort) en de bittervoorn is zwaar beschermd (tabel 3 bijlage IV -soort) onder de Flora- en faunawet. De bittervoorn komt voor in langzaam stromende of stilstaande sloten en watergangen met een goed ontwikkelde onderwater- of oevervegetatie. Ook is de aanwezigheid van zoetwatermosselen voor voortplanting van belang (Ministerie van Economische Zaken, 2014). De kleine modderkruiper komt voor in stilstaand en langzaam stromend water, (polder)sloten, greppels, beken, kanalen en oeverzones van meren en plassen. De soort is minder kieskeurig ten aanzien van watervegetatie dan de bittervoorn. De soort komt ook in wateren zonder vegetatie voor waar een laagje schone modder aanwezig is om in weg te kruipen (Ministerie van Economische Zaken, 2014). De watergangen in het plangebied bieden geschikt habitat voor beide soorten, waardoor de aanwezigheid niet uitgesloten kan worden.

Dagvlinders

Volgens de verspreidingsgegevens komt het bruin blauwtje in Diemen voor (Gemeente Amsterdam 2007). Het bruin blauwtje leeft in droge, zandige, open, kruidenrijke en schrale graslanden en kalkgraslanden (vlindernet.nl). Dit type habitat is niet aanwezig in het plangebied. Daarnaast kan vanwege het ontbreken van ander geschikte habitat (zoals heide, hoog- en laagveen en oude boscomplexen) de aanwezigheid van beschermde dagvlinders in het plangebied worden uitgesloten (vlindernet.nl).

Libellen

Volgens de verspreidingsgegevens komen de glassnijder in Diemen voor (Gemeente Amsterdam 2007). De glassnijder en de vroege glazenmaker komen vooral in laagveenmoerassen in goed ontwikkelde verlandingsvegetatie voor (www.libellennet.nl). Deze typen habitat zijn niet in het plangebied aanwezig. Hierdoor kan ook de aanwezigheid van de groene glazenmaker worden uitgesloten, waardoor de aanwezigheid van beschermde libellen kan worden uitgesloten.

7- Toetsing aan Flora- en faunawet

Hieronder wordt aangegeven welke effecten kunnen optreden voor licht (tabel 2-soorten) en zwaar beschermde soorten (tabel 3-soorten en Vogels) als gevolg van de herinrichting van het plangebied. Hierbij wordt aangegeven welke verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet van toepassing zijn. De volgende effecten kunnen optreden als gevolg van de werkzaamheden:

- Alle aanwezige fauna: Doordat de Ouddiemerlaan en het station het plangebied doorkruizen, wordt het plangebied momenteel veel betreden. Ook het wandelpad langs de groenstroken wordt momenteel veel gebruikt als fietsroute naar het station en hondenuitlaat-gebied. Hierdoor zal de extra betreding tijdens de werkzaamheden niet tot extra verstoring leiden.
- Vleermuizen: Door het verwijderen van bomen kunnen mogelijk verblijfplaatsen en foerageergebied van vleermuizen worden vernietigd.

ARCADIS

- Vleermuizen: Doordat de Ouddiemerlaan en het station momenteel ook verlicht worden, zorgt de eventuele extra verlichting die wordt gebruikt tijdens de werkzaamheden zorgen niet voor extra verstoring. Hierdoor kan verstoring van vleermuizen door het gebruik van verlichting worden uitgesloten.
- Rugstreepad: Door de werkzaamheden in de watergangen en in de groenstrook kunnen vaste rust- en verblijfplaatsen en voortplantingsgebieden van de rugstreepad worden vernietigd. Individuen kunnen worden gedood of verwond.
- Hazelworm: Door de werkzaamheden in de groenstroken langs de watergangen, en het verwijderen van de strooisellaag kan het leefgebied van de hazelworm worden vernield, beschadigd of verstoord. Individuen kunnen worden gedood of verwond.
- Ringslang: Door de werkzaamheden in de watergangen, takkenrillen en groenstroken langs de watergangen kan het leefgebied van de ringslang worden vernield, beschadigd of verstoord. Individuen kunnen worden gedood of verwond.
- Broedvogels: Door werkzaamheden en het verwijderen van opgaand groen tijdens het broedseizoen kunnen nesten van broedende vogels worden vernietigd en kunnen broedende vogels worden verstoord. Door het verwijderen van bomen kunnen jaarrond beschermde nesten en holten worden vernietigd.
- Vaatplanten: Door grond- en graaf- en inrichtingswerkzaamheden kunnen mogelijk standplaatsen van licht beschermde plantensoorten zoals de dotterbloem, zwanenbloem en brede wespenorchis verdwijnen en exemplaren worden vernietigd.
- Kleine modderkruiper en bittervoorn: Door de werkzaamheden in watergangen en het dempen van sloten kan het leefgebied van de kleine modderkruiper en de bittervoorn mogelijk worden vernield, beschadigd of verstoord. Individuen kunnen worden gedood of verwond.

Tabel 1 Beschermden soorten, juridische status en de verbodsbepalingen die mogelijk overtreden worden door de herinrichting van het plangebied

Soort	Bescherming Ff-wet	Art. 8 ¹	Art. 9 ²	Art. 11 ³	Art. 12 ⁴	Ontheffing / vrijstelling
Algemene grondgebonden zoogdieren	Licht beschermd (Tabel 1)		X	X		Algemene vrijstelling
Vleermuizen	Streng beschermd (Tabel 3 Bijlage IV HR)		X	X		Aanvragen ontheffing mogelijk onder een geldig wettelijk belang uit de Habitatrictlijn'
Algemene amfibieën	Licht beschermd (Tabel 1)		X	X	X	Algemene vrijstelling
Rugstreepdad	Streng beschermd (Tabel 3 Bijlage IV HR)		X	X	X	Aanvragen ontheffing mogelijk onder een geldig wettelijk belang uit de Habitatrictlijn'
Hazelworm	Streng beschermd (Tabel 3)		X	X	X	Aanvragen ontheffing mogelijk onder een geldig wettelijk belang uit de Habitatrictlijn'
Ringslang	Streng beschermd (Tabel 3)		X	X	X	Aanvragen ontheffing mogelijk onder een geldig wettelijk belang uit de Habitatrictlijn'
Algemene broedvogels	Streng beschermd (Vogels)		X	X	X	Voor het verstoring van vogels of het verwijderen van nesten in het broedseizoen is geen ontheffing mogelijk, negatieve effecten dient voorkomen te worden.
Jaarrond beschermde nesten	Streng beschermd (Vogels)		X	X	X	Voor het verstoring van vogels of het verwijderen van nesten is geen ontheffing mogelijk, negatieve effecten dient voorkomen te worden.
Vaatplanten (brede wespenorchis, zwanenbloem, dotterbloem)	Licht beschermd (Tabel 1)	X				Algemene vrijstelling
Bittervoorn	Streng beschermd		X	X	X	Aanvragen ontheffing mogelijk onder een geldig wettelijk belang uit de Habitatrictlijn'

¹ Het is verboden beschermde planten te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

² Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

³ Het is verboden nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

⁴ Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

	(Tabel 3, bijlage IV HR)					
Kleine modderkruiper	Streng beschermd (Tabel 2)		X	X	X	Aanvragen ontheffing mogelijk onder een geldig wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn'

8- Voorzorgsmaatregelen

Voor tabel 3-soorten dient bij het aanvragen van een ontheffing het wettelijk belang onderbouwd te worden. Voor soorten uit Bijlage 1 AMvB kan een ontheffing worden aangevraagd onder een wettelijk belang uit het Vrijstellingsbesluit (onder andere ruimtelijke ontwikkeling), voor soorten uit Bijlage IV HR dient een ontheffing te worden aangevraagd onder een geldig wettelijk belang uit de Habitatrichtlijn.

Voor tabel 2-soorten is voor ruimtelijke ontwikkelingen een ontheffing nodig als verbodsbepalingen van de wet worden overtreden. Voor tabel 2-soorten is het mogelijk een vrijstelling te krijgen, mits wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. Vogels behoren niet tot één van de tabellen van de Flora- en faunawet. Alle broedvogels zijn zwaar beschermd onder de Flora- en faunawet. Voor broedvogels wordt voor ruimtelijke ontwikkelingen geen ontheffing verleend.

Er geldt een algemene vrijstelling voor Tabel 1-soorten van de Flora- en faunawet bij ruimtelijke ontwikkeling en beheer en onderhoud. Dat houdt in dat deze soorten verstoord mogen worden zonder dat daar vooraf een ontheffing voor is verkregen, óók als dit schadelijke effecten heeft voor deze soorten. Wel geldt altijd de algemene zorgplicht (artikel 2 Flora- en faunawet). Dit houdt in dat onnodig leed, dat redelijkerwijs kan worden voorkomen, voor alle soorten beschermd in het kader van de Flora- en fauna moet worden voorkomen. Onnodig leed kan voorkomen worden door het treffen van de volgende maatregelen:

- Voer de werkzaamheden zoveel mogelijk in één richting uit. Hierdoor wordt aanwezige dieren de kans geboden om aan de werkzaamheden te ontsnappen.
- Leg de bouwweg zoveel mogelijk aan op de bestaande wegen. Bij het rijden door het gebied met voertuigen en machinerie kunnen namelijk grondgebonden dieren (zoals de mol en veldmuis) worden gedood of verwond. Zorg daarnaast dat er met de voertuigen rustig wordt gereden (maximaal 15 km/uur), zodat de dieren de kans hebben om te ontsnappen aan de werkzaamheden.
- Verwijder eventueel aanwezige hopen puin en afval voorzichtig met de hand om te voorkomen dat eventueel aanwezige dieren worden verwond of gedood.
- Tijdens de werkzaamheden dient continu op aanwezigheid van dieren gelet te worden. Bij aantreffen van dieren moet worden voorkomen dat deze gedood of verwond. Wanneer een ingreep toch samenvalt met de aanwezigheid van soorten, dienen deze weggejaagd te worden.
- Let er ook op dat de terreindelen die gehandhaafd blijven, zoveel mogelijk met rust worden gelaten. Hiermee wordt verstoring van vleermuizen en/of broedvogels in bomen, bosschages en bebouwing voorkomen.

Vleermuizen

- Het wegnemen van essentiële vliegroutes en foerageergebied kan worden voorkomen door de aanwezige bomenrijen en bosschages te sparen en de werkzaamheden bij daglicht uit te voeren.
- Als toch (delen van) bomenrijen verwijderd moeten worden, raden wij aan om een ecooloog te laten vaststellen of vervolgstappen noodzakelijk zijn. Vervolgstappen kunnen (afhankelijk van de hoeveelheid te verwijderen bomen) zijn: het uitvoeren van een veldonderzoek naar het gebruik van

ARCADIS

de bomenrijen, een boomcamera-onderzoek naar de geschiktheid van boomholtes als verblijfplaatsen, het opstellen van een mitigatieplan en het indienen van een ontheffingsaanvraag.

Rugstreepad

- Effecten op de rugstreepad kunnen voorkomen worden door niet te werken in de watergangen en omliggende groenstrook.
- Indien dit niet mogelijk is dienen maatregelen te worden genomen om effecten op de rugstreepad te voorkomen. Om meer inzicht te krijgen in welke maatregelen genomen moeten worden adviseren wij uitvoeren van een veldonderzoek naar het voorkomen van de rugstreepad, het opstellen van een mitigatieplan en het indienen van een ontheffingsaanvraag.

Hazelworm

- Door geen werkzaamheden in de groenstroken langs de watergangen uit te voeren kunnen effecten op de hazelworm worden voorkomen.
- Indien dit niet mogelijk is dienen maatregelen te worden genomen om effecten op de hazelworm te voorkomen. Om meer inzicht te krijgen in welke maatregelen genomen moeten worden adviseren wij uitvoeren van een veldonderzoek naar het voorkomen van de hazelworm, het opstellen van een mitigatieplan en het indienen van een ontheffingsaanvraag.

Ringslang

- Door geen werkzaamheden in de watergangen en de groenstroken daarnaast uit te voeren kunnen effecten op de ringslang worden voorkomen.
- Indien dit niet mogelijk is dienen maatregelen te worden genomen om effecten op de ringslang te voorkomen. Om meer inzicht te krijgen in welke maatregelen genomen moeten worden adviseren wij uitvoeren van een veldonderzoek naar het voorkomen van de ringslang, het opstellen van een mitigatieplan en het indienen van een ontheffingsaanvraag.

Broedvogels

- Verstoring van algemene broedvogels kan worden voorkomen door de werkzaamheden buiten het broedseizoen uit te voeren. Het broedseizoen duurt globaal van 15 maart tot 15 augustus, maar is afhankelijk van het weer en de specifieke soort.
- Als er toch in het broedseizoen gewerkt moet worden kunnen verstoringen voorkomen worden door (kap)werkzaamheden vóór het broedseizoen te starten en deze zonder onderbreking tijdens het broedseizoen door te zetten, óf door het plangebied voorafgaand aan het broedseizoen ongeschikt te maken voor broedvogels. Dit kan gedaan worden door onder andere het kappen van bomen en bosschages, kort maaien (en kort houden) van oevers en het verwijderen van de watervegetatie. Geschikt broedbiotoop verdwijnt hierdoor waardoor vogels het plangebied en de directe omgeving zullen mijden.

Vogels met jaarrond beschermde nesten

- Als de bomen met jaarrond beschermde nesten gekapt moeten worden is vervolgonderzoek naar het gebruik van de nesten noodzakelijk. Dit onderzoek dient in het juiste seizoen te worden uitgevoerd (april tot en met juni).
- Als de bomen met holten gekapt moeten worden is vervolg onderzoek naar het gebruik van de holte door spechten noodzakelijk. Spechten zijn geen vogels met jaarrond beschermd nest, maar

ARCADIS

voor deze soorten is wel inzicht nodig in de aanwezige rust- en verblijfplaatsen. Het nest van spechten kan jaarrond beschermd zijn wanneer zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen.

Vaatplanten

- Als er in de oevers en groenstroken gewerkt moet worden, adviseren wij vervolgonderzoek naar vaatplanten te doen. Dit vervolgonderzoek moet worden uitgevoerd in het juiste seizoen, zodat de aanwezigheid kan worden vastgesteld. Het bloeiseizoen voor de brede wespenorchis en zwanenbloem is juni tot en met september. Echter deze periode kan verschuiven, afhankelijk van het weer.
- Als blijkt dat er beschermde vaatplanten in het plangebied voorkomen, kunnen ze door de werkzaamheden beschadigd of gedood worden. Als de groeiplaatsen worden ontzien of als de planten worden verplaatst voorafgaand aan de werkzaamheden, wordt aan de algemene zorgplicht voldaan.

Vissen

- Effecten op bittervoorn en kleine modderkruiper kunnen worden voorkomen door niet in de watergangen te werken.
- Als dit niet mogelijk is dienen maatregelen te worden genomen om effecten op de kleine modderkruiper en bittervoorn te voorkomen, zoals het verplaatsen van vissen. Om meer inzicht te krijgen in welke maatregelen genomen moeten worden adviseren wij uitvoeren van een veldonderzoek naar het gebruik van de watergangen, het opstellen van een mitigatieplan en het indienen van een ontheffingsaanvraag.

Conclusies

- Het plangebied ligt in de ecologische structuur van Diemen. Door de werkzaamheden kan de structuur tijdelijk en permanent worden aangetast. Neem hiervoor contact op met de gemeente Diemen.
- Vleermuizen: Als gevolg van het rooien van bomen in het plangebied kunnen mogelijk verblijfplaatsen en/of foerageergebieden worden vernietigd. Alle vleermuizen zijn zwaar beschermd. Overtreding van de Flora- en faunawet is hier mogelijk aan de orde. Aanvullend vleermuisonderzoek is noodzakelijk om de functie van de bomen voor vleermuizen in kaart te brengen.
- Rugstreeppad: In het plangebied kan de rugstreeppad voorkomen. Als gevolg van de werkzaamheden in de watergangen en de omliggende groenstrook is hier mogelijk overtreding van de Flora- en faunawet aan de orde. Aanvullend onderzoek is noodzakelijk om de aanwezigheid van deze soorten vast te stellen.
- Hazelworm: In het plangebied kan de hazelworm voorkomen. Als gevolg van de werkzaamheden in de groenstrook is hier mogelijk overtreding van de Flora- en faunawet aan de orde. Aanvullend onderzoek is noodzakelijk om de aanwezigheid van deze soorten vast te stellen.
- Ringslang: In het plangebied kan de ringslang voorkomen. Als gevolg van de werkzaamheden in de watergangen en omliggende groenstrook is hier mogelijk overtreding van de Flora- en faunawet aan de orde. Aanvullend onderzoek is noodzakelijk om de aanwezigheid van deze soorten en het gebruik van het plangebied vast te stellen.
- Broedvogels (nest niet jaarrond beschermd): In het plangebied komen verschillende broedvogel- en watervogelsoorten voor. Alle broedvogels zijn zwaar beschermd onder de Flora- en faunawet. Door

de werkzaamheden voor vogels volgens bovengenoemde voorzorgsmaatregelen uit te voeren, wordt overtreding van de Flora- en faunawet voorkomen.

- Broedvogels (nest jaarrond beschermd en inventarisatie gewenst): Als gevolg van het rooien van bomen in het plangebied kunnen mogelijk jaarrond beschermde vogelnesten en holten worden vernietigd. Overtreding van de Flora- en faunawet is in dat geval aan de orde. Aanvullend onderzoek is noodzakelijk om het gebruik van de nesten en holten vast te stellen.
- Vaatplanten: In het plangebied komen mogelijk licht beschermde plantensoorten (tabel 1 -soorten) voor zoals de brede wespenorchis, dotterbloem en zwanenbloem. Door de werkzaamheden kunnen hierdoor actuele groeiplaatsen verdwijnen. Overtreding van de Flora- en faunawet is hier mogelijk aan de orde. Door de werkzaamheden voor de dotterbloem volgens bovengenoemde voorzorgsmaatregelen uit te voeren, wordt overtreding van de Flora- en faunawet voorkomen. Voor andere beschermde plantensoorten is aanvullend onderzoek is noodzakelijk om aanwezigheid in kaart te brengen en te bepalen of inderdaad sprake is van overtreding van de Flora- en faunawet.
- Vissen: In de watergangen komen naar verwachting de beschermde bittervoorn en kleine modderkruiper voor. Als gevolg van de werkzaamheden is hier mogelijk overtreding van de Flora- en faunawet aan de orde. Aanvullend onderzoek is noodzakelijk om de aanwezigheid van deze soorten vast te stellen.

Vervolgonderzoek en aanbeveling

In Tabel 2 wordt een overzicht gegeven van de vervolgonderzoeken die wij adviseren. Start deze vervolgonderzoeken pas als beter bekend is wat de precieze werkzaamheden, planning en inrichting van de onderdoorgang zijn. Hierdoor kan gericht onderzoek naar bepaalde nesten, holen of watergangen worden gedaan.

Daarnaast adviseren wij om deze memo aan te passen zodra er meer bekend is over de werkzaamheden en inrichting van de onderdoorgang. Met name de effecten op de ecologische verbinding kunnen dan beter in kaart worden gebracht.

Aanvullend daarop adviseren wij om bij de inrichting van de onderdoorgang rekening te houden met de ecologische structuur. Door op de tunnelbak een ecologische verbinding aan te leggen kunnen de waarden van de ecologische structuur worden verbeterd ten opzichte van de huidige situatie. Dit kan worden gerealiseerd door een groenstrook of faunapassage aan te leggen, waardoor soorten de Ouddiemerlaan en het station gemakkelijker kunnen passeren.

Tabel 2. Overzicht van de uit te voeren vervolgonderzoeken.

Bij het uitvoeren van de werkzaamheden:	Vervolgonderzoek naar:	Bij aanwezigheid zijn volgende vervolgstappen vereist:
Werken in watergangen	Kleine modderkruiper en bittervoorn	Uit het vervolgonderzoek blijkt de noodzaak tot het nemen van nadere mitigerende en compenserende maatregelen evenals het indienen van een ontheffing.
Werkzaamheden in het plangebied	Rugstreepad	Uit het vervolgonderzoek blijkt de noodzaak tot het nemen van nadere mitigerende en compenserende maatregelen evenals het indienen van een ontheffing.
Werken in oevers	Beschermde vaatplanten	Als blijkt dat er beschermde vaatplanten in het plangebied voorkomen, ontzie dan de groeiplaatsen zodat aan de algemene zorgplicht wordt voldaan.
Verwijderen van bomen	Vleermuizen	Het vleermuis onderzoek dient uitgevoerd te worden volgens het Vleermuisprotocol (GaN 2013). Dit onderzoek moet uitwijzen of de bomenrijen als foerageergebied wordt gebruikt. En of de boom met holte door vleermuizen worden gebruikt. Uit het vervolgonderzoek blijkt de noodzaak tot het nemen van nadere mitigerende en compenserende maatregelen evenals het aanvragen van een ontheffing.
Verwijderen van bomen	Jaarrond beschermde nesten	Uit dit vervolgonderzoek blijkt de noodzaak tot het nemen van nadere mitigerende en compenserende maatregelen evenals het indienen van een ontheffing.
Verwijderen van boom met holten	Gebruik holten	Uit vervolgonderzoek moet blijken of de boom met holte door spechten worden gebruikt. Als de holte door een specht wordt gebruikt is misschien het indienen van ontheffing noodzakelijk.
Werken in groenstrook langs watergangen	Hazelworm	Uit het vervolgonderzoek blijkt de noodzaak tot het nemen van nadere mitigerende en compenserende maatregelen evenals het indienen van een ontheffing.
Werken in groenstrook en watergangen langs watergangen	Ringslang	Uit het vervolgonderzoek blijkt de noodzaak tot het nemen van nadere mitigerende en compenserende maatregelen evenals het indienen van een ontheffing.

Bronnen

- Ministerie van Economische Zaken, 2014. *Soortenstandaard rugstreepad*. RVO
- Ministerie van Economische Zaken, 2014. *Soortenstandaard bittervoorn*. RVO

ARCADIS

- Ministerie van Economische Zaken, 2014. *Soortenstandaard kleine modderkruiper*. RVO
- Gemeente Amsterdam, 2007. Natuurwaardenkaart en andere Natuurthemakaarten van de Gemeente Diemen.

Websites

- www.ravon.nl
- www.waarneming.nl
- www.zoogdiervereniging.nl
- www.telmee.nl
- www.vlindernet.nl
- www.libellennet.nl